कक्षा ९ को विज्ञान: बुझेर पढौँ

एकाइ 6 · प्रकृति र वातावरण

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क 35

नाम ______________________ कक्षा ________ रोल नं. ________ मिति ____________ प्राप्ताङ्क ______ / 35

1 मुख्य शब्द [4]

कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी तलको अनुच्छेदका खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको 0.5 अङ्क छ।

अजैविक	**उत्पादक**	**खाद्यजाल**	**जुप्लाङ्क्टन**	**जैविक**	**टान्स्ली**	**पारिस्थितिक पद्धति**	**पोषण तह**
समुदाय	**सिकार**						

सजीवहरूको समुदाय र तिनको भौतिक वातावरण मिलेर बनेको पूरा प्रणालीलाई ______________ भनिन्छ। यो शब्द सन् 1935 मा आर्थर जर्ज ______________ले पहिलो पटक प्रयोग गरेका थिए। एउटै ठाउँमा सँगै बस्ने विभिन्न प्रजातिका जनसङ्ख्याको समूहलाई ______________ भनिन्छ। पारिस्थितिक पद्धतिको सजीव भागलाई ______________ अवयव र निर्जीव भागलाई ______________ अवयव भनिन्छ। आफ्नो खाना आफैँ बनाउने सजीवलाई ______________ भनिन्छ। खाद्यशृङ्खलाको हरेक खुड्किलोलाई ______________ भनिन्छ भने धेरै खाद्यशृङ्खला जोडिएर बनेको जालोलाई ______________ भनिन्छ।

2 चित्रको नामाङ्कन [3]

चित्रमा पारिस्थितिक पद्धतिका जैविक र अजैविक भाग कसरी जोडिएका छन् भन्ने देखाइएको छ। 1 देखि 6 सम्मका अङ्कले जनाएका भागको नाम लेख्नुहोस्। प्रत्येकको 0.5 अङ्क छ।

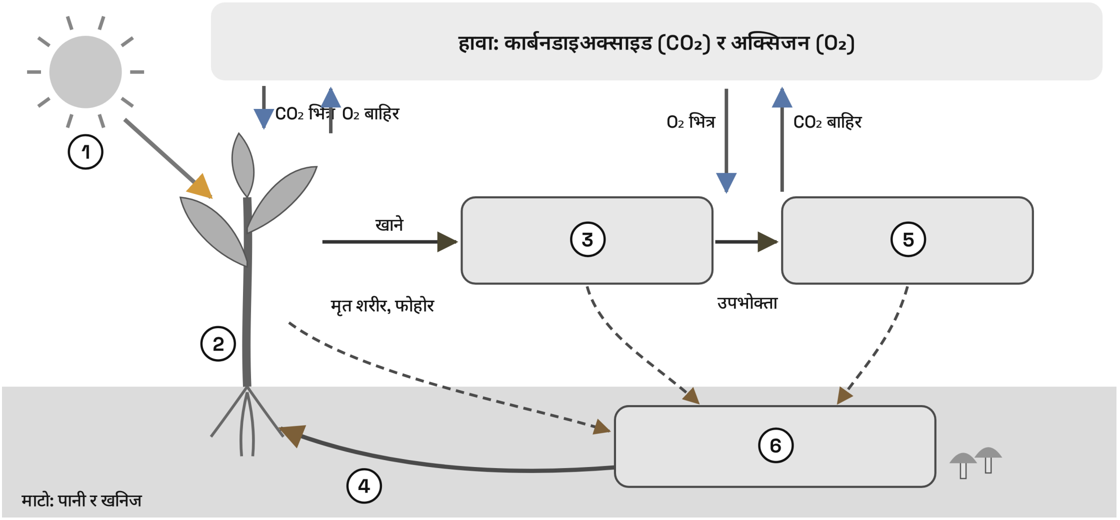

1. ______________________ 2. ______________________

3. ______________________ 4. ______________________

5. ______________________ 6. ______________________

3 बहुवैकल्पिक प्रश्न [5]

तलका प्रश्नको सही विकल्प छनोट गर्नुहोस्।

i. दिइएकामध्ये कुन जीव विच्छेदक हो? [1]

क. लेउ **ख.** किरा
ग. च्याउ **घ.** झ्याउ (लाइकेन)

ii. प्रथम पोषण तह कुन हो? [1]

क. हरिया बोटबिरुवा **ख.** किरा
ग. भ्यागुता **घ.** सर्प

iii. रुखको बोक्रामा हुने लाइकेनमा कुन किसिमको अन्तरक्रिया हुन्छ? [1]

क. पारस्परिकता **ख.** कमन्सलिज्म
ग. परजीविता **घ.** प्रतिस्पर्धा

iv. **घाँस → फट्याङ्ग्रा → भ्यागुता → सर्प → चिल** शृङ्खलामा भ्यागुता कुन पोषण तहमा पर्छ? [1]

क. दोस्रो **ख.** तेस्रो
ग. चौथो **घ.** पहिलो

v. आकाशबेली पात नभएको पहेँलो लहरा हो। यो बारको बोटमा बेरिन्छ र आफ्नो सबै खाना त्यसैबाट लिन्छ। यो कस्तो अन्तरक्रिया हो? [1]

क. पारस्परिकता **ख.** कमन्सलिज्म
ग. परजीविता **घ.** सिकार

4 अति छोटो उत्तर [3]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. पोखरी, ताल र समुद्रमा तैरिने सूक्ष्म उत्पादकलाई के भनिन्छ? [1]

ख. एउटा पोषण तहको ऊर्जाको करिब कति भाग अर्को तहसम्म पुग्छ? [1]

ग. चरिरहेको भैँसीले उडाएका किरा गाईबकुल्लाले टिपेर खान्छ। यो कुन अन्तरक्रिया हो? [1]

5 छोटो उत्तर [8]

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. कारण दिनुहोस्: पारिस्थितिक पद्धतिमा विच्छेदक नहुने हो भने यो पद्धति खलबलिन्छ। [2]

ख. कारण दिनुहोस्: खाद्यश्रृङ्खलामा प्रायः उपभोक्ताभन्दा उत्पादकको सङ्ख्या बढी हुन्छ। [2]

ग. खाद्यश्रृङ्खला र खाद्यजालबिच कुनै दुई फरक लेख्नुहोस्। [2]

घ. पारस्परिकता र कमन्सलिज्मबिच कुनै दुई फरक लेख्नुहोस्। [2]

6 लामो उत्तर [8]

तलका प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. खेतमा काम गर्ने एक जना किसानले मुसाले धान खायो भनेर भएजति सबै मुसा मारे। तर त्यसपछि उनको धानको उत्पादन निकै घट्यो। यसो किन भयो होला? उदाहरणसहित व्याख्या गर्नुहोस्। [4]

ख. पारिस्थितिक अन्तरक्रियाका प्रकारहरू उल्लेख गर्नुहोस्। कुनै चारओटालाई उदाहरणसहित व्याख्या गर्नुहोस्। **[4]**

7 गणितीय समस्या [2]

तलको गणितीय समस्या समाधान गर्नुहोस्। हिसाबका सबै चरण देखाउनुहोस्।

घाँस → फट्याङ्ग्रा → भ्यागुता → सर्प खाद्यशृङ्खलामा घाँसमा 10,000 kJ ऊर्जा सञ्चित छ। हरेक खुड्किलोमा करिब 10 % ऊर्जा अगाडि सर्छ भने सर्पसम्म कति ऊर्जा पुग्छ?

उत्तर:

8 सोच्नुहोस् [2]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

आश्रयदातालाई छिट्टै मार्ने परजीवीले आफ्नो घर र खाना दुवै गुमाउँछ। त्यसो भए धेरैजसो सफल परजीवी कस्ता होलान्?

9 क्रियाकलाप: एउटा चउरको अध्ययन (क्रियाकलाप 6.2) (अङ्क नदिइने)

आफ्नो नजिकैको चउर वा खुला खेतमा जानुहोस्। त्यहाँका सजीव खोज्नुहोस् र भेटिएका दुईओटा खाद्यशृङ्खला तालिकामा भर्नुहोस्।

उत्पादक	प्राथमिक उपभोक्ता	द्वितीय उपभोक्ता	तृतीय उपभोक्ता

तपाईंले कुन कुन विच्छेदक कहाँ भेट्टाउनुभयो?